

SVEĆENIK U SLUŽBI MLADIH

(U povodu Godine mladih)

Petar Šolić

Mladi »oduševljeno studiraju znanstvena otkrića, bore se za čist okoliš, traže svoj religiozni izraz, natječu se za sve veće sportske uspjehe, spremni su poći pomagati u zemlje Trećeg svijeta, imaju istančan osjećaj za slobodu bez manipulacija, vole putovanja i upoznavanje drugih krajeva i ljudi, spremni su na krajnje žrtve za bolje ljudske međuodnose i za svijet bez mržnje i ratova. No mnoštvo mladih se odaje drogi, alkoholizmu, seksu, ulaze u opasne sekte, odaju se terorizmu, manipulirani su ideologijama, podliježu samoubojstvu, bježe od kuće, ne završavaju studij, žrtve su stranih filozofija i mračnih praksa, postaju cinici ili ravnodušni prema patnjama koje se šire svijetom. Njih treba izvući iz propadanja, a druge očuvati od stranputica« — kaže jedan dobar poznavalac mladih i njihova života.¹

Mladi — to su oni koji su izišli iz djetinjstva a još nisu zreli za punu odgovornost. Treba im pomoći da to postignu, da oplemene svoj razum, volju i srce; da nađu i žive pravi smisao života; da se istinski trude živjeti ljudske i evanđeoske vrijednosti; da nađu Boga i osjećaju njegovu djelotvornu prisutnost u osobnome životu i u svijetu. U tome im mogu i trebaju pomoći roditelji, odgojitelji, stariji, svećenici. Svjestan toga, Ivan Pavao II. kaže: »Neka ova Međunarodna godina mladih bude i povoljan čas da roditelji i odgojitelji dobiju novi pogled na svoje odgovornosti prema mladima. Suvviše često vide kako su njihovi savjeti odbijeni i kako je stavljeno u sumnju ono što su ostvarili. A ipak oni mogu ponuditi toliko mudrosti, snage i iskustva! Njihovu dužnost da prate mlade u traženju smisla života ne može nitko drugi preuzeti. Vrijednosti i modeli koje predlažu mladima, moraju biti osvijetljeni primjerom vlastitog života; bez toga, njihove riječi ne bi uvjeravale i njihov bi život bio označen nedosljednošću koju bi mladi s pravom odbacili.«² I Drugi vatikanski sabor traži od svećenika da se posebno brinu o mladima (PO 6).

1. Svećenikova osoba u služenju mladima

U Djelima apostolskim čitamo da su apostoli s velikom snagom naviještali uskrsloga Gospodina. Ono što su svojim očima vidjeli, svojim

¹ T. Ivančić, *Blagdan Duhova u Godini mladih*, u *Vjesniku dakovačke i srijemske biskupije* 5 (1985), str. 66; usporedi Ivan Pavao II, *Mir i mladi idu zajedno*, Poruka za svjetski dan mira 1985, br. 3; G. De Gennaro, *I problemi della condizione giovanile*, u *La Civiltà Cattolica* 3229 (1985), str. 52—61; V. Kraljević, *Izazovi mladima*, u *MI — list mladih* 3 (1985), str. 10; N. Dogan, *Duhovne obnove za mlade*, u *Vjesniku dakovačke i srijemske biskupije* 5 (1985), str. 78; P. Parma, *La dimensione etica dei giovani*, u *Rivista di teologia morale* 59 (1983), str. 381—932.

² Ivan Pavao II, *Mir i mladi idu zajedno*, Poruka za svjetski dan mira 1985, br. 12.

ušima čuli, ono što su osobno iskusili, to su snažno i neustrašivo drugima prenosili. Stajali su iza svojih riječi i tako bili uvjerljivi svjedoci. Propovijedali su više životom nego riječju (usp. Dj 4, 18—22; 5, 21—42). Riječ je danas devalvirana. Mnogo se govori i piše, a malo se živi ono što se govori i piše. A mladi su jako sposobni razlikovati onoga koji govori, a iza svojih riječi ne stoji, od onoga koji svojim životom potvrđuje svoje riječi. Oni žele svećenika, traže ga. Ali žele svećenika koji je dosljedan sebi, koji životom pokazuje da je svećenik Isusa Krista, hoće svećenika svjedoka. Samo takav im ima i može nešto reći. Takvome oni pristupaju, vjeruju mu, povjeravaju mu se, dopuštaju mu da ih savjetuje i vodi. Jer oni zapravo kod takvog svećenika vide na djelu da je istina ono što on govori, da je moguće živjeti onako kako on traži u ime Boga, evanđelja i Crkve. Takav svećenik je za njih živa riječ, utjelovljeno evanđelje koje može zacijeliti mnoge njihove rane i pomoći im da se ostvare mnoga njihova traženja, želje i dobre nakane. Mladima će tako svećenik biti istinski služitelj kojemu će oni velikodušno dopustiti da ih posluhuje i tražit će tu njegovu djelotvornu prisutnost u svome životu.³

Biti mlad jedna je od najljepših oznaka ljudskoga bića. Mladost ima u sebi nešto ocharavajuće. Tko je mlad taj živi, sanjari, mašta, planira, nada se, očekuje, bori se, teži uspjesima, divi se, spreman je riskirati, upušta se u avanture. Jasno je da se ne može ostati uvijek fizički mlad, ali se može uvijek biti duhom i srcem mlad. Svećenik koji je duhom i srcem mlad kadar je uspješno raditi s mladima. Jer, on je tada sposoban mlade razumjeti, on znade i ima u sebi hrabrosti i sposobnosti s njima dijeliti njihov život. Takav svećenik gleda na mlade, na njihov život i budućnost s nadom i optimistički. Još više, on u njima, često umornima, budi i podržava životnu nadu i optimizam. Mladi lako pronadu onoga koji ima tu sposobnost, dolaze k njemu, drag im je, vole ga, uče se od njega. Svećenik će zaista služiti mladima ako znade živjeti sadašnjost, osobito sadašnjost mladih, a neće im služiti ako se bude pozivao samo na svoja prošla mladenačka vremena kao jedino ispravna i najbolja. Mladi su okrenuti budućnosti i zato i svećenik treba, koliko to može, isto takav biti, naravno učeći od svoje i drugih prošlosti za što bolju i sigurniju budućnost. Tko želi raditi s mladima mora u srcu biti mlad, kadar da osjeća zanos, polet i oduševljenje. Treba biti sposoban da se zajedno s njima nada, sanjari i pun iščekivanja optimistički gleda na budućnost, te požrtvorno gradi sadašnjost. Ukratko, ne smije biti stičan, nego valja da se uvijek ponovno upušta u nepoznato, da riskira.⁴

Stvarnost koja ljude zadivljuje i privlači svakako je zadovoljstvo i radost. Svaki bi čovjek želio biti takav, osobito mladi. Mladi su često nezadovoljni, potišteni i žalosni jer su neshvaćeni, o njima se ne vodi dovoljno brige niti se s njima računa, osjećaju se suvišnima i nepotrebnima, doživljavaju razne krize u osobnome, obiteljskome i društvenome životu. Oni žele biti sretni, ostvareni, osmišljeni, radosni.

³ Usp. P. Babin, *I giovani e la fede*, Roma 1965, str. 237—244.

⁴ Usp. P. Babin, op. cit., str. 244—250.

Da bi to postigli, osjećaju potrebu pomoći i traže je. I često se obraćaju svećeniku. Samo onaj svećenik koji je sam zadovoljan i radostan u svojem životu, nadasve zato što je svećenik, moći će mladima pružiti pomoć u tome pogledu. Zadovoljstvo i radost svećenika vidi se na njegovu licu, osjeća se u njegovim riječima, primjećuje se u njegovu ponašanju i življenju. Mladi su u tome na poseban način intuitivni, to lako uoče. I onda idu tražiti sreću i radost kod onoga koji je posjeduje, koji ima osobno iskustvo takvoga života. Svećenik koji je nezadovoljan i rezigniran odbija druge od sebe, a nadasve mlade, on im nema što pružiti, jer je sam prazan. Potrebno je stoga da svećenik istinski vjeruje u sebe i u svoje svećeništvo kao veliki dar i milost, da ga kao takvoga živi, da se cijeli preda u službu Bogu i drugima, i osjetit će svu puninu radosti kojom će ga Bog obasuti i preko njega one kojima služi. Svojim svećeničkim zadovoljstvom, osmišljenošću i radošću svećenik će na izuzetan način biti u službi mladima.

Mladi su puni problema, nepoznanica, pitanja, nejasnoća, nesigurnosti. Teško se otvaraju i nerijetko nose u sebi svoje terete koje nikome ne povjeravaju. Svećenik im u tome mora pomoći. A da bi to mogao, treba ga resiti odlika otvorenosti. On treba biti pristupačan, takav da mu se mladi mogu s lakoćom obratiti i povjeriti mu sve ono što ih tišti, što u sebi osjećaju. Kao što je Isus bio pristupačna osoba za mladića koji mu se obratio, tako i svaki svećenik treba biti blizak i pristupačan svakom mladiću i djevojci. Ivan Pavao II. u tom smislu kaže: »Svaki od nas mora se odlikovati pristupačnošću, sličnoj Kristovoj: treba da mladi ne nalaze poteškoća približujući se svećeniku, treba da u njemu osjete istu otvorenost, dobrohotnost i raspoloživost glede problema koji ih muče.«⁵ Za mlade svećenik ne smije biti neki tabu čovjek, neka velika nepoznanica, netko tko je izvan mladenačkih kategorija, netko od koga se bježi, tko samo prosuđuje i sudi, pred kim treba paziti što i kako se govori, ponaša i živi. Naprotiv, treba im biti blizak u njihovoj svakidašnjici, u učenju, u sportu, u slobodnom vremenu. Ali jednako tako blizak i pristupačan u smislu da mu mladi povjeravaju najdublja pitanja koja ih muče i na koja očekuju pravi odgovor: pitanja smisla života, vjere u Boga, životnog zvanja, duhovnog života, savjesti, itd. Takva pristupačnost omogućuje spasenjski dijalog između svećenika i mladih. A to je zapravo smisao svećeničkog života i rada, tako se ostvaruje njegovo služenje mladima.

Ljubav je stvarnost koju mladi na osobit način doživljavaju i proživljavaju. Cijelo njihovo biće protkano je ljubavlju. Oni osjećaju neminovnu potrebu da vole i da budu voljeni. Svećenik koji želi uspješno djelovati među mladima treba voljeti mlade, i to u cjelokupnoj njihovoj stvarnosti, u njihovim odlikama i manama. »Ljubav za mlade — ta ljubav koja je prijeko potrebno svojstvo svakog čestitog odgojitelja i svakog pastira — potpuno je svjesna i odlikā i manā svojstvenih mladosti i mladima.«⁶ Svećenikova sposobnost da mlade ljubi treba biti nesebična i sveobuhvatna, ona ne isključuje nikoga, ne zatvara se u

⁵ Ivan Pavao II, *Pismo svećenicima za Veliki četvrtak 1985*, br. 4.

⁶ Ivan Pavao II, *Pismo svećenicima za Veliki četvrtak 1985*, br. 6.

određeni krug osoba. »Ona budi povjerenje u mladih. Oni je, dapače, silno trebaju u fazi života kojom prolaze. Svaki od nas svećenika morao bi na poseban način biti pripravljen na takvu nesebičnu ljubav. Može se reći da sva askeza svećeničkog života, svagdanji rad na sebi, duh molitve, sjedinjenje s Kristom, povjerenost njegovoj Majci nalaze upravo u tome svoju svagadnju provjeru. Mlađi su životi osobito osjetljivi. Mladi duhovi katkad su vrlo kritični. Stoga je za svećenika važna intelektualna priprava. Ali, istodobno, iskustvo potvrđuje da su još važnije dobrota, odanost, pa i odlučnost: svojstva značaja i srca. Mislim, draga braćo, da svaki od nas mora uporno moliti Gospodina Isusa da njegov dodir s mladima bude udioništvo u onom pogledu kojim je Gospodin pogledao svoga mladog sugovornika u Evandelju, i udioništvo u onoj ljubavi kojom ga je on zavolio« — kaže Ivan Pavao II.⁷ Svećenikova osoba treba da voli mlade i da ih, potaknuta tom ljubavlju, usmjeruje pravim životnim putem sa svom odgovornošću za njihovu sadašnjost i budućnost. Voleći mlade, svećenik postaje lako njihov prijatelj. Ani osjećaju potrebu jedne takve osobe. Svećenik: prijatelj mladih — to je ono što mladi očekuju od svećenika. A tko ne voli mlade, stvarno i konkretno, ne može nikada biti njihov istinski prijatelj.

Svećenik je specifična Božja prisutnost među ljudima. On djeluje in persona Christi kada slavi sakramente. Sveti red ga stavlja u bitno novu ontološko-sakramentalnu situaciju u odnosu na Boga i ljude. On je živo oruđe Krista Vječnog Svećenika (PO 12). On ga predstavlja u zajednici vjernika (PO 12). Ako hoće tu svoju sakramentalno-ontološku stvarnost i egzistencijalno ostvarivati, mora biti čovjek koji čvrsto vjeruje u Boga, koji je neprestano s Bogom povezan i živi u zajedništvu s njime. Ta povezanost s Bogom ostvaruje se poglavito preko molitve, i zato je svećenik čovjek molitve; onaj koji osobno dosta i dobro moli i, imajući iskustvo molitve, druge uči moliti. Iz te osobne čvrste vjere i dobre molitve rađa se nužna i velika potreba kod svećenika da bude svima sve, da se do kraja zalaže u svome svećeničkom poslanju. Samo takav svećenik privlačan je za mlade. Jer, oni žele pravoga svećenika; hoće da on učvrsti njihovu vjeru, da ih pouči u molitvi, da im pokazuje put svetosti. A to on može ako je i sam takav. Stoga je svetost osobnoga života preduvjet za uspješan rad sa mladima. Jer, ne zaboravimo: ne posvećuje svećenik mlade, već Isus Krist preko njega. I koliko je sam više Kristov, toliko će njegov rad s mladima biti plodonosniji.

Mladi su okrenuti prema budućnosti, oni ne misle toliko na prošlost, a malo i na sadašnjost. Oni dosta sanjare, maštaju i planiraju u pogledu svoje sutrašnjice. Žele je sretnu i osmišljenu. Njihova mladenačka energija čini od njih optimiste koji uglavnom vedro gledaju na svoju budućnost. Ako hoće biti desna ruka u životu mladima, svećenik treba sam biti optimist, čovjek koji budi nadu u drugima. U svojoj konstituciji treba biti čovjek nade u bolje, usprkos svemu negativnom što se našlo nad čovječanstvo i svijet. On je svjestan da ne može vlastitim

⁷ Ivan Pavao II, *Pismo svećenicima za Veliki četvrtak 1985*, br. 6.

snagama uništiti neprestanu ugroženost vjere, ali treba znati da će Bog pobijediti ondje gdje on podleže. Danas, kada malo tko vjeruje u mir i ljubav i kada svijet strepi od totalnog stradanja, svećenik je taj koji mlade treba upućivati na spasonosnu nadu. On više nema moći od društvene moći Crkve, ali treba imati dovoljno hrabrosti biti bespomoćan, vjerovati da život dolazi iz smrti, da ljubav, nesebičnost i Božja milost daju čovjeku dovoljno snage da se slobodno i dragovoljno preda nedokučivosti svoga života u vjeri i nadi. Mladi se, usprkos svojoj bitnoj protegnutosti prema budućnosti, vrlo lako znadu obeshrabriti, razočarati, zapasti u malodušnost i beznade. I tada im je potreban svećenik optimist, onaj koji vjeruje u Kristovo uskrsnuće i od njega živi. Svećenik je čovjek nade i optimizma, zato jer duboko vjeruje u Kristovo uskrsnuće kao konačni smisao čovjekova života. Izarivati iz sebe tu uskrsnu nadu i širiti je na mlade, njome ih zaražavati — to treba biti kvaliteta svećenika koji radi s mladima.

Mladima je potrebna sigurna riječ, sigurna ruka, siguran putokaz. Za tim često duboko vapi. Svećenik im treba pružiti tu sigurnost. A da bi to mogao, on sam treba biti siguran u samoga sebe, u svoj životni put i poslanje. Tada će on govoriti i nastupati s autoritetom, kao Isus Krist. Mladi očekuju od svećenika da im se kao takav pokazuje, da takav bude i da im kao takav pomaže, a ne kao onaj koji sa sumnjom u srcu i drhtanjem u glasu govori o kršćanstvu, kao o stvari koja propada. Žele ga čuti kao onoga koji ima sigurnost, a ne dokaz kojim bi se pravdao. Sigurnost u samoga sebe dolazi svećeniku od njegove žive povezanosti s Bogom, od njegova teološkog i općeg znanja, od svijesti da je svijet Božji, od pouzdanja u nebeskog Oca koji daje da njegovo sunce sja nad dobrima i nad zlima. Mladima je potreban svećenik koji se ne da uplašiti od nikoga i ničega, koji stoji iza onoga što kaže, koji je spreman i platiti svoju dosljednost, koji uspravno stoji i odolijeva svim mogućim vjetrometinama raznih provenijencija, siguran u istinu Isusa Krista kojemu se predao i kojemu služi.

Svećenikova je životna zadaća da učini sve što može da Kristovo evanđelje uđe u sve pore čovjeka i svijeta. I zato se on mora zalagati u svojoj službi do kraja, mora sve od sebe dati. Briga za kraljevstvo Božje uvijek i svugdje čini od njega Božjeg čovjeka. Sve će činiti da Krist zavlada ljudskim srcima. A to će moći činiti ako je *zaljubljen u Isusa Krista*, ako se Kristu potpuno predao, ako u Kristu nalazi smisao svojega života i rada. Svećeniku je Isus Krist sve, bez Njega je on neshvatljiv, u njemu nalazi opravdanje svojega rada. Treba biti pravi zaljubljenik u Isusa Krista. Takvog svećenika mladi hoće i traže. Tada će moći u njemu vidjeti i susresti Krista. Oni ne žele polovičnjaka i čovjeka kompromisa, već uvjerenog, radikalnog, do kraja zauzetog, koji sve čini iz ljubavi prema Kristu i čovjeku. Svećenik koji se ne trudi da bude takav nema što pružiti mladima. Ako sam nije zaljubljen u Krista, kako će za tu ljubav zagrijati mlade? Ako je polovičan i mlak, kako će svojom aljkavošću i kompromisima privući Bogu one koji teže za idealnim? Ljubav je jača i od smrti. Svećenik zaljubljen u Krista ne umire, ne nestaje, on živi i donosi plodove; mladi mu dolaze kao magnetu.

Ljudi su uvijek uvelike cijenili čovječstvo; osobito su mladi osjetljivi na to. Oni intuitivno osjete tko je pravi čovjek, na koga se može računati, na koga osloniti. Drugi vatikanski sabor zahtijeva od svećenika da u svojem životu gaji one vrline koje su današnjem čovjeku osobito drage, kao što su: iskrenost, stalna briga za pravdu, vjernost obećanjima, ugladenost u odnosima, u govoru, čednost povezana s ljubaznošću (OT 11). Svećenik mora biti *kompletan* čovjek ako želi uspješno djelovati s mladima. Treba se istinski truditi da ostvari sve one vrline koje ga čine više čovjekom. To je preduvjet da bude dobar svećenik. Ako u svojem životu ostvaruje čovječstvo, svećenik će to onda moći prenijeti i na mlade. Njegovo poštenje poticat će ih da sami budu takvi. Njegova vjernost poticat će ih na međusobnu vjernost u ljubavi i inače; njegova marljivost na njihovu marljivost u školi i na radinost u poduzeću. S obzirom na to svećenikova savjest treba uvijek biti čista. Teško je ostvariti puninu čovječstva, ali ako se svećenik istinski trudi da to postigne, mladi to vide i cijene, i lakše mu opraštaju eventualne nedostatke. Ako želi biti pravi čovjek, on treba biti čovjek komunikacije, s Bogom i s ljudima. Tà, cijela je svećenikova aktivnost u komunikaciji. Ako je nekomunikativan slabo će uspjeti.

Gledajući sakramentalno svećenik se postaje jednom, u trenutku svećeničkog ređenja; gledajući egzistencijalno svećenik se postaje cijeloga života. Svećenik treba iz dana u dan sebe sve bolje ostvarivati, sve više se Kristu suobličavati. To je moralni napor koji ne poznaje odmor. Zato je svećenik osoba koja neprestano uči. Osvrćući se na svećenikovu osobnost u odnosu na mlade, potrebno je napomenuti da svećenik treba učiti od mladih. I ako je u nutрини disponiran da prihvaća ono što mu mladi kažu i čime ga obogaćuju, i oni to primjećuju, onda će im biti drag i lakše će stupiti s njime u kontakt. A puno se toga može naučiti od mladih. Oni vide mnoge stvari koje svećenik ne vidi, vide ih iz drugog kuta. Osjećaju ono što svećenik ne osjeća, i tako mogu biti njegovi pravi učitelji.

2. Svećenikova služba u služenju mladima

Ono što mladi očekuju od starijih jest da budu shvaćeni i prihvaćeni. Očekuju da drugi imaju široko srce i duh za njih. Oni žele biti originalni, ne žele živjeti ukalupljeni i po receptima drugih, hoće biti svoji i stvaralački. I žele da im odrasli kao takvima pristupaju, makar uvijek i ne bili na pravome putu. Mladi to očekuju na osobit način od svećenika. Svećenik u svome služenju mladima treba biti onaj koji ih shvaća i prihvaća. To je preduvjet za uspješno djelovanje s njima. Ako ih ne prihvaća, ruši se svaka komunikacija, stvara se jaz i nepovjerenje. Nije lako shvatiti mlade. To zahtijeva dosta otvorenosti, poniznosti i žrtve. Shvatiti mlade znači neprestano otkrivati njihove pozitivne mogućnosti, ono u čemu oni mogu biti bolji i savršeniji. Zatim pomoći im da oni sami sve to uoče i trude se da to ostvare. Teško shvaća i prihvaća mlade onaj svećenik koji ima svoje životne kalupe po kojima sve i svakoga prosuđuje; i ako drugi ne odgovaraju tim kalupima, on se radije odriče njih nego svojih kalupa. Shvatiti

drugoga znači upravo obratno: biti svjestan njegove različitosti i prihvatiti je. Isus je svaku osobu savršeno shvaćao i prihvaćao. Svećenik to treba ostvarivati u svojoj službi. Treba imati veliko srce da dobro shvati mlade i da ih prihvati baš onakvima kakvi su. I da bi u tome zaista uspio treba se osloboditi površnosti, predrasuda, apriorizama, naglosti, vlastitoga utilitarizma i zadovoljstva. Nisu mladi u njegovoj službi, već on u njihovoj.⁸

»Treba da svećenik u dodiru s mladima znade slušati i znade odgovarati. Treba da i jedan i drugi od tih čina bude plod njegove unutarnje zrelosti; treba da to priliči bistroj dosljednosti života u naučavanju; još više treba da to bude plod molitve, sjedinjenja s Kristom Gospodinom i poslušnosti djelovanju Duha Svetoga. Tu je dakako važna prikladna naobrazba; ali prije svega, važan je osjećaj odgovornosti pred istinom i pred sugovornikom« — piše Ivan Pavao II.⁹ Mladi puno toga nose u sebi što bi htjeli izreći. Teško malaze onoga tko će ih mirno, s ljubavlju i razumijevanjem saslušati i reći im riječ prosvjetljenja i utjehe. Svećenik treba biti ta osoba. Svećeničeva služba se ostvaruje u tome da mlade sluša i da kao odgovoran, savjestan i iskusan učitelj mladima odgovara na njihova egzistencijalna pitanja. Potrebno je mlade znati saslušati strpljivo, do kraja, pažljivo, pridajući svu pažnju onome što iznose. Na taj način osjećaju da ih se poštuje i sve više se otvaraju. Potrebno ih je saslušati u ispovijedi, u osobnom razgovoru. Jer, kada su zajedno nemaju hrabrosti pojedinačno se otvoriti i reći ono što misle. Svećenik se ne smije bojati njihovih riječi, misli, želje i zahtjeva. Kad ih se strpljivo i s ljubavlju sasluša, već im se je puno pomoglo. A tko znade slušati, taj zna i savjetovati.

»Ne smijemo se bojati zahtijevati mnogo od mladih. Možda će tkogod otići ožalošćen, kad mu se učini da ne može zadovoljiti ovome ili onom zahtijevu; unatoč tome, takva žalost može biti i spasotvorna. Mladi katkada moraju sebi prokrciti put kroz takve spasotvorne žalosti, da bi postupno dospjeli do istine i do one radosti koju ona daje« — poručuje Ivan Pavao II.¹⁰ Značajka je mladosti da teži idealima, puna je idealizma, ne zadovoljava se s minimalnim i nužnim; hoće koliko može više i bolje, pa makar to stajalo napora i žrtava. Neka svećenik bude toga svjestan i u svojoj službi mladima predlaže uvijek ideale i maksimume. Nije toliko važno da li će ih mladi ostvariti u potpunosti, ali je važno da se trude, da se zalažu, da se umire. Ako im se to ne pruža, oni lako i brzo od svećenika odlaze. Ako je itko zadužen da iz mladog čovjeka izvuče maksimum, sve one kvalitete koje nosi da bi ih usmjerio u proces razmjene i darivanja, onda je to svećenik. Mladi se ne boje te svećeničke zahtijevnosti, dapače oni je očekuju i traže. Svećenik će najbolje služiti mladima ako im predstavi blaženstva i evanđeoske savjete kao program života, ako ih za to zagrije, a ne ograniči se samo na minimum ljudskih i kršćanskih dužnosti, na deset zapovijedi, samo

⁸ Usp. P. Babin, op. cit., str. 223—236; G. Cruchon, *Il sacerdote consigliere e psicologo*, Torino 1972, str. 56—68.

⁹ Ivan Pavao II, *Pismo svećenicima za Veliki četvrtak 1985*, br. 5.

¹⁰ Ivan Pavao II, *Pismo svećenicima za Veliki četvrtak 1985*, br. 5.

na to da se čuvaju zla i grijeha. U tome će tim više uspjeti ako sam bude tako impostirao svoje življenje, ako se sam trudi ostvarivati evanđeoske vrhunce. Tada će biti učitelj ne samo riječju već i vlastitim životom i mladima na djelu pokazati da ono što im predlaže nije nikakva iluzija, već nešto što je vrijedno i za čovjeka ostvarivo.

Današnji je svijet, između ostaloga, ovijen raznim nejasnoćama, nesigurnostima i poljuljanostima. Teško se zauzimaju jasni i sigurni stavovi. Relativizam je naglašen na mnogim životnim sektorima. Mladi osjećaju potrebu jasne i sigurne ruke koja će im pokazati pravi životni put, koja će ih tjerati da se radikalno opredjeljuju. U svome radu i životu s mladima svećenik treba biti jasan, nedvojbjen i siguran, onaj koji ima autoritet, stvaran, nepoljuljan. Na takvog svećenika mladi se mogu osloniti. U svojoj službi svećenik treba mladima inositi jasnju nauku Isusa Krista i Crkve, a nikako nesigurne i sumnjive teorije koje mogu unijeti još više nejasnoće u život. I kada je svećeniku jasno ono što propovijeda mladima, onda će on zaista nastupati s autoritetom i radikalnošću. Bit će im ohrabrenje na njihovu životnom putu. Biti jasan i siguran znači zauzimati stavove, opredjeljivati se bez sustezanja i odgađanja, bez kompromisa i ustupaka. A zato je potrebno da svećenik sam bude dobro informiran, da posjeduje dobro znanje, da se bavi knjigom i da prati život u njegovu tijeku. Tako će moći biti svjetionik i putokaz mladima.

U svome služenju svećenik treba imati uvijek dovoljno vremena za mlade. Rad s njima iziskuje dosta napora i energije, ali se mnogo vrijednoga i lijepoga učini i postigne samo time da se mladima pokloni dovoljno vremena. A to znači da služenje mladima treba biti jedna od glavnih briga i zadaća svećenika; u suprotnom, oni će svoje vrijeme upotrijebiti za druge poslove. Ako ima vremena za mlade, svećenik će ih moći dobro i pozorno saslušati, osjetit će kako kuca njihovo životno bilo, bolje će ih osobno upoznati, kao i njihove želje, zahtjeve, planove, poteškoće, probleme, uspjehe, neuspjehe, težnje. Moći će s njima lakše i bolje dijeliti njihov svakidašnji život. Mladi će tada osjetiti da svećenik živi za njih, da je njihov, da im je poklonio svoje srce, da ih voli; oni će onda istom mjerom uzvratiti. Imati dovoljno vremena za mlade znači biti s njima koliko je moguće više, biti jedan od njih, i onda kada svećenik misli da ima mnogo važnijih stvari i da mu je to neka vrsta gubitka vremena. Vrijeme s mladima nikada se ne gubi; oni uvijek uče, ne toliko od svećenikovih riječi koliko od njegova ponašanja i njegove prisutnosti među njima. Imati dovoljno vremena za mlade znači sve bolje upoznavati stvarnost svijeta mladih, sve ono što je sastavni dio njihova života, znači biti u toku događaja koje oni proživljavaju kao takvi. To od svećenika zahtijeva određenog odricanja i žrtve. Često će se trebati odreći vlastitih želja, prohtjeva i potreba, samo da bi se bilo s mladima. Biti s mladima znači s njima igrati, slušati glazbu, provoditi slobodno vrijeme, a nadasve s njima razgovarati, dijeliti s njima život i svakodnevicu.

Mladi su puni dobre volje, puni su želja i planova, htjeli bi odmah postići ono što žele, nestrpljivi su, pod utjecajem su tolikih negativnih

vanjskih faktora, nemaju još čvrstu i dovoljno izgrađenu volju da se mogu oduprijeti zlu. Zato oni prave pogreške, žrtve su slabosti, grijeha i manipulacija, čine krive poteze u životu. Stariji ih stoga često osuđuju, a njima to teško pada. Svećenik ne smije nikada osuđivati mlade. On mora biti svjestan da je među njima zato da im pomogne da se spase, a ne da ih osuđuje — poput Isusa koji nije došao osuđiti svijet već ga spasiti. Umjesto osude potreban je napor da ih se shvati, strpljivost da ih se podnosi, razboritost koja zna da u svome razvoju i rastu mladi mogu i pasti. Često oni nisu toliko ni krivi, na njih prave veliki pritisak njihove nutarnje sklonosti i nagoni, kao i zao vanjski svijet; po naravi su možda skloni određenim slabostima, loš odgoj je učinio svoje, itd. O svemu tome svećenik treba voditi računa u svojem radu s mladima. Često nisu svjesni da je zlo ono što čine, slabo su ili nikako moralno poučeni. Bog jedini znađe koliko su oni krivi i njihova savjest je, nakon Boga, zadnji kriterij i mjerilo njihove grešnosti. Zato će razborit svećenik mlade u prvom redu poučiti i ohrabriti, a nikako osuditi. Osuda udaljuje mlade od svećenika, a nije ni ljudska ni evanđeoska. Ako mladi već sami trpe zbog svojih pogrešaka, svećenikova osuda će to trpljenje još samo povećati, to bi bilo veliko zlo. Mladi trebaju nalaziti u svećeniku onoga koji ih prihvaća, savjetuje, hrabri i pomaže, a nikada ne osuđuje.¹¹

Ljudi su veoma skloni kategorizirati osobe. Često se u tu svrhu služe različitim testovima, anketama, proučavanjem ponašanja, reagiranja, pisanja, itd. I onda se pojedine osobe svrstavaju u razne kategorije. I to je veliko zlo, jer koliko god određene osobe imale neke, pa i mnoge, zajedničke karakteristike, one su osobe za sebe, jedincate i neponovljive. Nitko ne želi biti kategoriziran, već tretiran kao osoba za sebe, kao originalna i neponovljiva stvarnost. Svećenik u svojoj službi treba pristupati mladima kao originalnim i jedincatim osobama. Čovjek nije ni broj ni kategorija, već osoba sa svojim neponovljivim osobnim značajkama. Svaka je osoba uvjetovana genetski, odgojno, ambijentalno, obiteljski, karakterološki, itd., i zato je izvan serije. Mladi osobito hoće da im se pristupa kao originalnima, a ne kao konfekciji i kategoriji. Na to su vrlo osjetljivi i s pravom. Svećenik to mora imati u vidu. Za to je potreban osobni kontakt, razgovor, slušanje i oslušivanje mladog čovjeka.¹²

Mladi su vrlo osjetljivi u pogledu slobode. Žele biti slobodni i živjeti nesputani. Sloboda je za njih jedna od temeljnih potreba i vrijednosti. U slobodi dolaze do izražaja kao autonomne osobe. Ne prihvaćaju onoga koji hoće sputati njihovu slobodu i spontanost, a jako cijene onoga koji poštuje te njihove osjećaje. Svećenik to treba znati i o tome voditi računa u svojem pastoralnom djelovanju s mladima. On je njihov savjetnik, a nikako onaj koji određuje, naređuje, i za njih odlučuje. Svećenik treba poštivati slobodu i spontanost mladih. To je zahtjev same ljudske naravi, jer čovjek je od Boga stvoren kao slobodno i odgovorno

¹¹ Usp. G. Cruchon, op. cit., str. 68—82; N. Dogan, op. cit., str. 79.

¹² Usp. G. Cruchon, op. cit., str. 82—92.

biće. U radu s mladima svećenik treba nasljedovati Isusa, koji je poštivao do kraja slobodu ljudi i ništa im nije nametao nego samo nudio i savjetovao. Poštivao je čak i slobodu koja je izabirala zlo, jer bi inače gušio osobnost drugoga. Svećenik je pozvan da, uz poštivanje slobode i spontanosti, mlade odgaja za pravu slobodu. I to nenametljivo, očinski i prijateljski, svjestan da i sam može krivo postupiti, te da i sam želi biti slobodan i ostvarivati se u suodređenju. Kada mladi pogriješe služeći se svojom slobodom, svećenik je tu da ih ispravi i upozori, a nikako da ih ograniči, osudi i odbaci. Preka slobode i osobne odgovornosti pokazuje se čovjekovo dostojanstvo koje svećenik treba i te kako poštivati, jer bi inače radio protiv osobe pojedinca i protiv same Božje volje u tome pogledu.¹³

Mladji nisu više djeca. Oni sebe smatraju odraslima i barem donekle zrelima, makar su svjesni da još uvijek imaju puno toga naučiti od starijih, da još nisu u potpunosti zreli i da nemaju životnoga iskustva. Oni žele da se u njih ima povjerenja, da ih se ne tretira kao djecu. To oni očekuju od roditelja, odgojitelja, od društva, od svećenika. Svećenik je onaj koji treba iskazati sve povjerenje mladima, s njima ozbiljno računati kao s osobama na određenom stupnju zrelosti. Treba imati sposobnosti u sebi da mladima povjeri određene zadaće imajući povjerenje u njih da će ih dobro ispuniti. Tako daje važnost mladima, potiče ih na odgovornost i daje im šansu da se pokažu u svojoj zrelosti, a oni to veoma cijene. Ako se mlade drži nezrelima, djecom, nesposobnima, ako se s njima ne računa i nema se povjerenja u njih, onda oni to osjete i osjećaju se omalovaženi. To ih blokira u njihovu zdravu psihološkom i moralnom rastu i nerijetko se tako, kronološki gledajući, produžuje njihova nezrelost. Kada se mladima iskaže povjerenje, onda su oni kadri na veće žrtve, na rizike i čine što redovito ne bi činili, s ciljem da se dokažu. Povjerenje im pomaže da postanu moralno i duhovno zreliji. Ono čini da iz njih iziđe na površinu sav onaj potencijal dobra koji je u njima skriven.

Činjenica je da danas mladi posjeduju dosta široko znanje. Pohađaju škole i fakultete, dosta čitaju, stječu znanje pomoću televizije, putovanja, razgovora, susreta, itd. Posjeduju znanje i kulturu osobito njima blisku i primjerenu. Tko želi s mladima raditi treba posjedovati dobro znanje. Svećenik treba biti onaj koji posjeduje dobro teološko i opće znanje.¹⁴ Mladi se danas više interesiraju za Boga, vjeru i duhovni život. Ima onih koji to osobno produbljuju do te mjere da dobro poznaju nauku Crkve i teološku znanost. Njima svećenik treba biti također učitelj i savjetnik. A to znači da sam treba dobro poznavati teološku misao i pratiti je u sadašnjem razvoju. Jer, *nemo dat quod non habet* (ne može se dati što se nema). Svećenik neće dobro služiti mladima ako zapusti knjigu, ako je njegovo teološko znanje zaključeno sa zadnjim ispitom iz teologije, ako ne zna pružiti dostatan odgovor i rješenje na pitanje i probleme koje mladi postavljaju o vjeri. Jednako tako svećenik treba biti, koliko je moguće bolje, upućen u antropološke

¹³ Usp. Cruchon, op. cit., str. 92—104.

¹⁴ Usp. A. Bernard, *L'aiuto spirituale personale*, Roma 1981, str. 45—51.

znanosti, osobito u filozofiju, psihologiju, pedagogiju, itd. Tada on lakše pristupa mladima, ima bolji takt, može pružiti savjet i na tim područjima, jer mladi se često samo svećeniku povjeravaju. On je nerijetko i svećenik, i psiholog, i psihoterapeut, i pedagog. Svećenik koji posjeduje široko znanje i kulturu bolje je od mladih prihvaćen. I zato mladi rado slušaju određene svećenike, njihove propovijedi i kateheze. Navještaj vjere mladima zahtijeva njezino obrazloženje koliko je to moguće na njima prikladan način.

Svećenik koji radi s mladima ne smije nikada zaboraviti da su mladi u razvojnoj fazi, da još uvijek sazrijevaju. U svome razvoju oni uz uspjehe poznaju i neuspjehe, zastoje, fiksacije, zastranjenja, padove. Do zrelosti i savršenstva dolazi se strpljivo i dugotrajno. Zato svećenik treba poštivati stupnjevitost u razvoju mladih. Oni nisu sposobni kao odrasli donositi uvijek ispravne odluke, nemaju još dovoljno iskustva i znanja. Primjereno njihovoj dobi, zrelosti i sposobnostima treba im pristupati i s njima raditi. Sigurno je da drukčije gleda na stvari jedan prvoškolac nego jedan završeni student. I onda kada, upravo zbog svoga razvoja, mladi pogriješe, svećenik to treba shvatiti, čekati bolje dane, nadati se, hrabriti, biti svjestan da je to zakon života. Svećeniku je stoga potrebna velika strpljivost, veliko iskustvo, velika razboritost i blagost. Jedino tako moći će dobro pratiti razvoj mladog čovjeka u svim dimenzijama njegova života i moći će mu pomoći da taj razvoj bude što bolji.

Ako u svojoj svećeničkoj službi svećenik želi mladima zaista biti od koristi, onda treba biti prema mladima otvoren i znati s mladima surađivati. Mladi su za svećenika osobe koje misle svojom glavom, koje imaju svoje potrebe, znanje, želje, itd. On svemu tome treba biti otvoren, ne omalovažavati i ne gledati s visoka njihove pothvate, već s njima stupiti u suradnju. Oni će možda pristupati određenoj stvarnosti na nov, njima specifičan način, koji je svećeniku nepoznat ili mu se čini nevrijednim. Ali mladi drukčije ne znaju, oni imaju svoj način mišljenja, izražavanja, nastupa. Treba to prihvatiti i u tome smislu s njima surađivati. U svojoj službi svećenikova suradnja i otvorenost prema mladima dolazi osobito do izražaja tako da ih uključuje u život i aktivnosti same Crkve. I mladi laici su Crkva, i oni imaju svećeniku dosta toga reći. I treba im omogućiti da to kažu, da se zalažu, da u Crkvi rade, da svećeniku budu desna ruka. Njihove misli, pothvate, inicijative i prijedloge treba ozbiljno uzimati. Osobito ih se može uključiti u župska pastoralna vijeća, u razne župske aktivnosti, u karitativni rad, u promicanje crkvenog tiska, itd.⁴⁵ »Kad je riječ o mladima koji se već broje među vjernike, trebalo bi posebno isticati određenu eklezijaciju, ucrkovljenje, razvijanje njihove crkvenosti. Nije riječ samo o tome da se oni osvješćuju kao Crkva, nego najprije o tome da se cjelina Crkve otvori njihovu utjecaju, da sama bude željna i spremna za pomlađivanje.«⁴⁶

⁴⁵ Usp. T. Ivančić, op. cit., str. 67.

⁴⁶ *Skrbnici ili suputnici mladih, Glas Koncila*, od 6. siječnja 1985, str. 2 (Komentar).

Mladi još uvijek sazrijevaju i usavršavaju se kao ljudi i kao kršćani. Oni trebaju još uvijek doseći zrelost i postati odgovorne osobe. Svećenik je taj koji ih iz dana u dan tjera da iziđu iz sebe, iz svoje začahurenosti i strahova; da razbiju krutost i ograničenost poimanja čovjeka i svijeta; da se trgnu iz religiozne uspavanosti, koja vjeru shvaća kao konačnu statičnu činjenicu, koju čovjek čvrsto drži u rukama, a kršćanstvo kao istinu u smislu gotova rezultata, a ne kao istinu u smislu puta. Svećenik im mora neprestano posvješćivati nužnost osobne odluke. Tjerati ih da neprekidno izabiru: za ili protiv Boga. I tako birajući stvore temeljno opredjeljenje u kojem nalaze prostor za ljubav prema Bogu i čovjeku. Mladi traže od svećenika da im pomogne da postanu moralno i duhovno zreli i odgovorni, da im pomogne u formiranju njihova ljudskog i kršćanskog profila. U svojoj službi mladima svećenik je onaj koji ih učvršćuje u vjeri u Isusa Krista, koji usađuje u njih moralne i evanđeoske vrijednosti, koji ih uči moliti i živjeti što boljim duhovnim životom. Uzalud vjersko i vjeronaučno poučavanje ako se ono ne pretače u osobno životno iskustvo vjere u Boga. U tome smislu svećenik je za mlade pravi učitelj čovještva i doživljene vjere. On im je učitelj ljubavi, suradnje, altruizma, darivanja, samoprijedora i nesebičnosti, učitelj nad materijalnih vrijednosti kao što su mir, solidarnost, zajedništvo, ekologija itd.

Mladi su bili uvijek, pa su i danas, u središtu pažnje starijih, društva i Crkve. Na njima svijet ostaje. I zato se osjeća i danas neka vrsta borbe za mlade. U tom smislu oni lako postanu objektom i šteti se njihovoj osobnosti. Za svećenika su mladi sugovornici i subjekti, a nikako objekti odgoja. Mladima treba pristupati kao osobama, a ne kao stvarima. To znači da ih treba poštivati, do njih držati, na njih se oslanjati, od njih tražiti, u njih imati povjerenja. Kao osobe, jedincate i neponovljive, djeca svojega vremena, oni svećeniku imaju uvijek što reći i zato ih treba uzimati ozbiljno. Mladi nose u sebi nezmjerno velike potencijale dobra. Svećenik treba s njima tako postupati i s njima se tako odnositi da se to dobro odjelotvori. »Crkva zrelih i starih pristupa mladima kao predmetu odgoja, kao onima koje treba poučiti i u red stjerati, uvesti ih u tradicionalne kolotečine mišljenja i odijevanja. Očito je da mladi nisu niti žele biti samo objekt pedagogije. Da bi pak bili subjekt, da bi Crkva stekla njihovo povjerenje, treba im najprije povjerovati, ozbiljno ih shvatiti. Treba ih upoznati i dati im riječ. Samo onaj koga se ozbiljno sluša, spreman je drugoga slušati. Samo onaj kome vjerujemo da nam ima nešto reći, spreman je povjerovati da i mi njemu imamo nešto vrijedno saopćiti. U ovoj bi, dakle, Godini mladih naša Crkva morala ući u taj razgovor s mladima. Ne skrbnički, jer skrbnici se dodjeljuju nesposobnima. Ne čak ni očinski, jer mladi se ponašaju kao da su odnekud svjesni one evanđeoske da je samo jedan Otac. Ne poznaju li toga Oca, još će manje prihvatiti ičije drugo očinstvo. Na žalost, često nemamo uvjeta ni da im pristupamo kao braća jer srodnost nije sama po sebi dana. Nju treba tek stvoriti, utvrditi. Suvremenim mladima moguće je pristupiti kao suputnik, kao onaj koji zajedno s njima hoda,

koji je spreman slušati i govoriti, davati i primati, zajedno riskirati — a nikad ne prevariti, ne izdati, ne ostaviti na cjedilu.«¹⁷

Zaključimo ova razmišljanja riječima biskupa Mije Škvorca: »Svećenici ne smiju mlade razočarati. Svećenik mora za mlade postati svjetionik — po istini, i motor — po snazi. Svećenik mlade sluša u ime Kristovo. Pred njima je temeljito pripravljen, životom potvrđen, molitvom obasjan, askeзом očeličen, Božjim Duhom prodahnut. Počinje s mladima presudni dijalog života. Vodi ih u srce Istine, pokazuje beskrajna obzorja, otvara vidike na svemir i povijest, na ljude i na Boga. Postanu li svećenici za mlade vjerodostojni i moralno sigurni, mladi im se brzo povjere, u razgovoru ispovijede i obogate, zanosno rastu. Znamo da će neki poput mladića iz Eванđelja ostati pred Kristom zbunjeni, ražalošćeni, gotovo razočarani. Nije lako raspršiti sve zablude i predrasude, suzbiti kobne utjecaje, osloboditi srca od strasti i zla. Ali kad je teren duše povoljan, volja spremna za samoizgradnju, mlado srce želi ispravno prosuđivati i uspješno djelovati. Svećenik mora uvijek znati da je Isus pročelno stavljao Boga, a ne sebe. Bog je jedini dobar. Ni svećenici ne smiju govoriti ili djelovati kao svećenici u svoje ime. Oni govore što su čuli, oni rade za što su zaduženi. U ime Božje, u ime Kristovo. U svećenicima mladi moraju pronaći prostor gdje se susreće Božja stvarnost, gdje se pronalazi sržna poruka života.«¹⁸

PRETRES ET JEUNES

Résumé

Dans cette année des jeunes l'auteur s'occupe des aspirations et des problèmes des jeunes. Il s'arrête à leur ouverture religieuse. De ce point de vue il traite des qualités de l'aumônier des jeunes, de leur vision du prêtre et des obligations des prêtres d'être à la disposition des jeunes.

¹⁷ Skrbnici ili suputnici mladih, op. cit., str. 2.

¹⁸ M. Škvorc, Svećenici za mlade, u MI — list mladih 5 (1985), str. 4; Usp. J. Gril, Pastorizacija studenata u Sloveniji, u Vjesniku đakovačke i srijemske biskupije 5 (1985), str. 75.